

RADU BELIGAN

„O mai netă separație
între valoare
și non-valoare”

— Teatrul cunoaște, ca fiecare artă, perioade de dezvoltare calmă și momente când simte nevoia lăuntrică de a se reexamina și a-și stabili noi obiective. Străbatem acum un asemenea moment, în care dezbaterile în jurul creației au luat amploare. După părerea dumneavoastră, ce probleme esențiale se pun teatrului românesc în acest început de stagiune?

— Această nevoie de reconsiderare există, și ea este un limpede indiciu de vitalitate: orice organism viu își autoreglează metabolismul, își adaptează ritmul de existență la mediu. Din când în când, cam o dată la un deceniu, teatrul începe să se simtă împovărat de cadrele și formele de organizare pe care el însuși și le-a creat cândva, anumite reflexe i se încetinesc, distribuția de forțe nu mai dă aceleași rezultate; e semn că ceea ce reprezenta la un moment dat formula optimă a configurației de grupări artistice și-a epuizat posibilitățile latente, s-a anchi-lozat într-o simplă schemă instituțională. Reacția — pe care unii artiști au început s-o manifeste, desprinzându-se și căutându-și locul în alte echipe — e sănătoasă și pe deplin firească. E momentul să se treacă la o organizare mai clară a trupelor, să fie stimulate și accentuate eforturile pentru definirea profilului fiecăreia. Sint câteva cazuri în care trebuie reexaminată însăși necesitatea existenței instituției teatrale în locul respectiv: numai analiza atentă, la obiect, a condițiilor, climatului de cultură al orașului, posibilităților de a organiza o trupă cu o putere reală de creație poate justifica menținerea teatrului stabil într-un loc dat.

Știm din experiență ce importanță decisivă are pentru viața unei echipe puterea de cataliză a unui animator: toate succesele mari, cu care ne mindrim, au fost obținute în acele teatre și în acele etape când au fost la conducere adevărați animatori. Faptul acesta a fost ținut în seamă și pînă acum; totuși sint încă teatre ce stagnează în criză

de conducere, și, paralel, virtuali conducători al căror talent nu este utilizat. Întregul context social în care ne mișcăm solicită teatrul să procedeze la o mai netă separație între valoare și non-valoare, la promovarea celor talentați, serioși și *modesți*. Accentuez asupra celei din urmă trăsătură, pentru că există tendința unor talente, în special tinere, de a lepăda modestia ca pe un veșmînt demodat; iar adevărata, autentică artă nu există fără sentimentul de adîncă umilitate în fața profesiei.

Aceasta ar fi „problema stagiunii”, din punctul de vedere al organizării eficiente, al bunei utilizări a forțelor. Din punctul de vedere al conținutului creației, o cerință permanentă a devenit din nou actuală: nevoia de a ne concentra spre realitățile proprii societății noastre, de a medita asupra originalității teatrului românesc contemporan; prea ușor, prea neselectiv se preiau tentațiile ultimei mode, în prea mare măsură ne preocupă să fim „la zi” cu Europa. Nu e nevoie de atîta agitație — succes mult mai mare putem avea fiind sinceri și autentici.

— Dar pentru Teatrul Național „I. L. Caragiale”, ce va însemna viitorul an teatral?

Ce loc va ocupa el, cum va „iradia“ asupra ansamblului creației de spectacol?

— Teatrul Național e, după cum se știe, o instituție mare și destul de puțin mobilă; schimbările în astfel de organisme, atunci când se produc, nu pot fi prea bruște și violente, pentru că există riscul unui dezechilibru lăuntric. Avem deci proiecte cu scadențe apropiate și altele mai de perspectivă. Începem prin a construi un repertoriu, pe care-l dorim fără fisură, centrat pe piese românești importante. Cu *Săptămîna patimilor* de Paul Anghel, se va inaugura o cale nouă în reprezentarea dramaturgiei istorice naționale; intenționăm un spectacol „fără hlamide și bărbi“, adică reconstitutiv, ci o montare de factură shakespearceană, în care totul, pînă la ultimul figurant, să aibă viață, compunînd un univers integral. Se repetă, de asemenea, cea mai recentă piesă a lui Horia Lovinescu, *Al patrulea anotimp*; în creația dramaturgului, ea atinge nivelul *Citadelei sfărîmate*.

În ce privește perspectiva, Teatrul Național va traversa o perioadă de cea mai mare însemnătate din existența sa. Aceasta este trupa care trebuie să grupeze cele mai bune forțe artistice din întreaga țară. Prin forța împrejurărilor, însă, a cam rămas fără actori din generația marilor maeștri; în schimb, sînt mulți actori talentați, și maturi și din cei foarte tineri — ceea ce lipsește, deocamdată, e modul de a-i distribui și pune în valoare în chipul cel mai strălucitor, de a-i încadra într-o „montură“, ca pietrele prețioase într-o bijuterie. Problema este deci de a da o structură, completînd unde este cazul, renunțînd la alăturări întîmplătoare, după

criterii de concepție limpezii. În viitor, rostul Teatrului Național este acela al unui centru teatral de anvergură, unde respectul pentru marea tradiție de cultură să-și integreze cele mai îndrăznețe experimente, inovînd nu prin scripuri de suprafață, ci în mod fundamental. Un instrument extraordinar va fi noua clădire, echipată cu cele mai moderne utilaje și dotată, în afara scenei clasice „à l'italienne“, cu o sală transformabilă și cu o altă sală mică, de 400 de locuri, avînd înfățișarea unui studio de film.

— *Se vorbește mult despre public, dar publicul e mai puțin sensibil la acest interes teoretic ce i se arată, decît la dovezile concrete de atașament, pe care știu să i le dea uneori artiștii... Ce face Teatrul Național pentru a-și consolida legătura cu publicul său?*

— Relația cu publicul nu este o „problemă specială“, ci însuși miezul activității teatrului. El nu poate fi cucerit cu succese întîmplătoare, oricît ar fi de mari; mai multă însemnătate are pentru el „succesul global“, certitudinea pe care i-o oferă emblema unui anumit teatru — așa cum, pentru clienții ei fideli, Banca Angliei reprezintă garanția absolută de stabilitate și corectitudine... Teatrul Național are „public“ în general, pentru că a avut și pînă acum spectacole bune; dar nu are un public constant și foarte bine format, pentru că și-a îngăduit oscilații, o alternanță cam diletantistă: o dată „ieșea“, altă dată, nu. Vom face eforturi pentru a elimina decalajul de calitate, pentru a imprima fiecărui spectacol prestigiul culturii academice și vibrația acutului spontan, inspirat.

În așteptarea mult anunțatei premiere cu Transplantarea inimii necunoscute, o amintire: repetiție la Șeful sectorului suflute...

